

SPECYFIKACJA NA PROJEKTOWANIE

SP.10.30.10

**RAPORT O ODDZIAŁYWANIU PRZEDSIĘWZIĘCIA NA ŚRODOWISKO
WYMAGANY DO
WNIOSKU O WYDANIE DECYZJI O ZEZWOLENIU NA REALIZACJĘ
INWESTYCJI DROGOWEJ**

Zaprojektowanie i wykonanie robót dla:.....(nazwa inwestycji)

1. WSTĘP

1.1 Przedmiot Specyfikacji technicznej

Przedmiotem niniejszej Specyfikacji są wymagania dotyczące wykonania i odbioru opracowań projektowych przewidzianych do wykonania w ramach dokumentacji projektowej wymienionej w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy”.

1.2 Zakres stosowania Specyfikacji technicznej

Niniejsza stanowi obowiązujący dokument przy realizacji następującego opracowania projektowego:

SP.10.30.10 - Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymagany do wniosku o uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, który należy wykonać w ramach zamówienia na zaprojektowanie, uzyskanie niezbędnych decyzji zatwierdzających projekt oraz budowę:

W skład przedmiotu zamówienia wchodzi w szczególności:

- raport o oddziaływaniu na środowisko wraz załącznikami graficznymi (wykonanymi na ortofotomapie)
- streszczenie w języku niespecjalistycznym (stanowiące odrębny tom raportu)
- Plan Działań Środowiskowych (stanowiący odrębny załącznik do raportu)
- Materiały dodatkowe (np. uzgodnienia) niezbędne do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko

1.3 Określenia podstawowe

Użyte w SP wymienione poniżej określenia należy rozumieć w każdym przypadku następująco:

1.3.1 Analiza porealizacyjna – opracowanie mające na celu porównanie rzeczywistych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko z ustaleniami i wnioskami zawartymi w raportach o oddziaływaniu na środowisko oraz w decyzji pozwolenie na budowę i decyzji o zezwoleniu na realizację przedsięwzięcia. Wynik analizy porealizacyjnej stanowi podstawę do:

- podjęcia ewentualnych dodatkowych działań ochronnych,
- wyznaczenia zasięgu obszaru ograniczonego użytkowania.

1.3.2 Działania minimalizujące- zespół działań mających na celu ograniczenie negatywnych oddziaływań związanych z realizacją planowanego przedsięwzięcia.

1.3.3 Działania zapobiegawcze - zespół działań mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań na środowisko związanych z realizacją i funkcjonowaniem planowanego przedsięwzięcia.

1.3.4 Monitoring oddziaływań - zbiór analiz i pomiarów, w fazie budowy oraz eksploatacji przedsięwzięcia, określonych w raporcie o oddziaływaniu na środowisko w decyzji pozwolenia na budowę oraz o zezwoleniu na realizacji inwestycji drogowej, prowadzonych przez realizującego przedsięwzięcie.

1.3.5 Ocena oddziaływania na środowisko – procedura szacowania przewidywanego oddziaływania planowanej działalności tj. przedsięwzięcia na środowisko.

1.3.6 Oddziaływanie na środowisko – każda zmiana w środowisku spowodowana proponowaną działalnością. Zgodnie z art. 3 pkt 11 ustawy Prawo ochrony środowiska [1] rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

1.3.7 Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko – rozumie się przez to postępowanie, obejmujące w szczególności:

- a) weryfikację raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- b) uzyskanie wymaganych ustawą opinii i uzgodnień,
- c) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu;

Zgodnie z art. 62 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [2] winno określać, analizować i oceniać:

- bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na:
  - środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi,
  - dobra materialne,
  - zabytki,
  - wzajemne oddziaływanie między powyższymi czynnikami,
  - dostępność do złóż kopalin,
- możliwość oraz sposoby zapobiegania i ograniczania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- wymagany zakres monitoringu.

1.3.8 Raport o oddziaływaniu na środowisko - dokumentacja przedstawiająca rezultaty prac nad oceną oddziaływania na środowisko przedkładana jako załącznik do wniosku o wydanie decyzji wymagającej przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (decyzji pozwolenie na budowę, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej).

1.3.9 NATURA 2000 – Europejska Sieć Ekologiczna obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej, w skład której wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony ptaków – OSO,
- specjalne obszary ochrony siedlisk – SOO.

1.3.10 Obszar Natura 2000 – rozumie się przez to obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

1.3.11 Zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko - to stopień szczegółowości informacji poszczególnych części raportu o oddziaływaniu na środowisko odpowiadający charakterowi przedsięwzięcia, rodzajom postępowania oraz dokładności posiadanych danych (zakres zgodnie z art. 66 i 67 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [2])

1.3.12 Inwentaryzacja przyrodnicza – obserwacje i badania terenowe środowiska przyrodniczego w okresie wegetacyjnym i lęgowym.

- **Inwentaryzacja przyrodnicza poza obszarami Natura 2000** – wykazanie występowania lub braku występowania stanowisk chronionych gatunków lub siedlisk, w tym gatunków i siedlisk wymienionych w rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, (Dz. U. 2010 nr 77 poz. 510) [5.3.5]
- **Inwentaryzacja przyrodnicza w obszarze Natura 2000** – zinwentaryzowanie przedmiotów ochrony tych obszarów oraz przedstawienie danych ilościowych o występujących gatunkach i siedliskach, jak również jakościowych o stanie zachowania tych gatunków i siedlisk oraz ich reprezentatywność;

1.3.12 Znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 – to oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:

- a) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- b) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- c) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

1.3.13 kompensacja przyrodnicza– rozumie się przez to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych;

1.3.13 Pozostałe określenia podstawowe są zgodne z obowiązującymi, odpowiednimi polskimi przepisami i polskimi normami oraz z definicjami podanymi w SP. 00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” i w innych SP.

2. WYMAGANIA DLA PROJEKTOWANEJ INWESTYCJI

Wymagania dla inwestycji i projektowanych obiektów budowlanych i urządzeń infrastruktury podano w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” pkt 2.

3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE, POMIARY, BADANIA, OBLICZENIA I EKSPERTYZY

3.1. Materiały wyjściowe do projektowania

Ogólne wymagania dotyczące materiałów wyjściowych do projektowania znajdują się w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” 3.1. Materiały archiwalne i warunki.

Materiały wyjściowe do projektowania zostały załączone w części informacyjnej Programu funkcjonalno-użytkowego.

3.2. Materiały archiwalne i warunki

Ogólne wymagania dotyczące materiałów archiwalnych i warunków przedstawiono w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” 3.1. Materiały archiwalne i warunki.

3.3 Pomiary, badania, obliczenia i ekspertyzy

Ogólne wymagania dotyczące pomiarów, badań, obliczeń i ekspertyz przedstawiono w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” pkt 3.2.

Opracowania środowiskowe powinny przyjmować za podstawę oceny istniejące dane obserwacyjne i pomiarowe oraz inne informacje dotyczące stanu środowiska i dóbr kultury, występujących uciążliwości, a także dane zawarte w istniejących opracowaniach dotyczących stanu środowiska. Opracowanie powinno opierać się na danych pozyskanych na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W przypadku gdy dane takie nie są dostępne, należy wykonać obserwacje lub pomiary umożliwiające rzetelną ocenę.

Wszelkie prognozy oddziaływań na środowisko muszą opierać się na prognozach ruchu.

Wykonawca powinien dokonać analizy czy na obszarze oddziaływania i w sąsiedztwie inwestycji nie zaszły zmiany w zakresie zagospodarowania terenu i nowych (nie ujętych na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach) obszarów podlegających ochronie w tym obszarów Natura 2000, w stosunku do materiału dowodowego przeanalizowanego przez organ wydający decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. W przypadku stwierdzenia zmian j.w. należy dokonać weryfikacji analiz wykonanych na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Analizy akustyczne powinny być dokonane na podstawie numerycznego modelu terenu. Ponadto Wykonawcę obowiązują m.in. następujące wymagania dotyczące pomiarów, badań, obliczeń i ekspertyz:

- dane dotyczące zagospodarowania terenu, w tym budynków podlegających ochronie akustycznej,
- dane dotyczące jakości powietrza atmosferycznego wzdłuż trasy,
- inwentaryzacja przyrodnicza (ze szczególnym uwzględnieniem chronionych siedlisk przyrodniczych gatunków rzadkich i chronionych flory i fauny oraz korytarzy migracji fauny,).

Na potrzeby dokonania analizy akustycznego oddziaływania drogi Wykonawca winien oprzeć się kwalifikacji terenów wymagających ochrony, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [2.2.2], na podstawie aktualnych zapisów mpzp a w przypadku ich braku na podstawie zaświadczenia organu, o którym mowa w art. 115 Prawo ochrony środowiska [1] (wrys z mpzp i zaświadczenie ma stanowić załącznik do raportu).

Wszystkie pomiary powinny być wykonane zgodnie z metodykami referencyjnymi, określonymi w rozporządzeniach oraz w Załączniku nr 5 "Wytyczne wykonywania ocen oddziaływania dróg krajowych na środowisko w odniesieniu do wód powierzchniowych i podziemnych"- „Podręcznik dobrych praktyk wykonywania opracowań środowiskowych dla dróg krajowych” [2].

Wykonawca raportu dostarczy Zamawiającemu model do obliczeń akustycznych.

W ramach opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko należy uaktualnić inwentaryzację przyrodniczą wykonaną na potrzeby raportu OOS do decyzji środowiskowej (stanowiącej materiał wejściowy) oraz uszczegółwić ją w takim zakresie, by możliwe było dokonanie oceny oddziaływania na przyrodę.

Ponadto Wykonawcę obowiązuje wykonanie inwentaryzacji terenu pod kątem występowania roślin gatunków chronionych oraz chronionych gatunków ksylofagów, tak aby możliwe było uzyskanie formalnej zgody o której mowa w art. 56 ustawy o ochronie przyrody [5], na przeniesienie gatunków chronionych.

Obserwacje i badania terenowe należy przeprowadzić w w obszarze do 500 metrów od osi po obu stronach drogi (w przypadkach szczególnych i uzasadnionych – szerzej w zależności od potrzeb).

Przy wykonywaniu inwentaryzacji i ocen stanu technicznego (ekspertyz) Wykonawca będzie stosował metody pomiarów badań oraz sprzęt i oprogramowanie komputerowe odpowiadające charakterowi przedsięwzięcia, rodzajowi postępowania administracyjnego i dokładności uzyskanych danych - dopuszczone prawem polskim bądź wspólnotowym.

4. WYKONANIE OPACOWAŃ PROJEKTOWYCH

Poniżej przedstawione są wymagania, które należy uwzględnić przy wykonywaniu opracowań projektowych. Inne wymagania dotyczące wykonania opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” pkt 4.

4.1 Szczegółowość opracowań projektowych

Ogólne wymagania oraz definicje dotyczące szczegółowości opracowań projektowych podano SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” pkt 4.2.

4.1.1. Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymagany do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Wykonywany jest w trakcie opracowywania projektu budowlanego, jest opracowaniem projektowym o charakterze szczegółowym. Wszystkie elementy opracowań projektowych mają być określone w sposób ostateczny.

Raport o oddziaływaniu na środowisko wykonywany do wniosku o wydanie zezwolenia na realizację inwestycji drogowej (w rozumieniu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [2]) ma przede wszystkim na celu uszczegółowienie rozwiązań środowiskowych

wskazanych w decyzji środowiskowej (na etapie której nastąpił wybór najlepszego wariantu: przebiegu).

Raport powinien wskazywać najlepszy wariant rozwiązań technicznych, technologicznych, konstrukcyjnych i organizacyjnych przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem tego wyboru. Warianty analizowane na wcześniejszym etapie oraz opis dlaczego zrezygnowano z ich realizacji powinny stanowić skrócona informację na potrzeby powtórnego raportu.

Raport o oddziaływaniu na środowisko na etapie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej powinien być wykonany na tyle szczegółowo, aby pozwolił na rozstrzygnięcie w tej decyzji następujących zagadnień:

- warunki wykorzystania terenu w fazie realizacji i eksploatacji, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich,
- wymagania dotyczące ochrony środowiska uwzględnione w projekcie budowlanym,

4.1.2. Plan działań środowiskowych

W ramach powtórnego raportu o oddziaływaniu na środowisko należy opracować Plan Działań Środowiskowych (PDS) przedstawiany inwestorowi do zatwierdzenia, jako kompleksowe, wiążące wytyczne dla wykonawców inwestycji, który powinien uwzględniać i opisywać w syntetyczny sposób takie kwestie jak:

- typowe oddziaływania (emisje do powietrza, hałas, przekształcenia i niwelacje terenu, usuwanie drzew i krzewów, zmiany stosunków wodnych) i sposoby ich eliminowania/ograniczenia
- zidentyfikowane w rejonie inwestycji tereny i populacje szczególnie wrażliwe na te oddziaływania
- miejsca lokalizacji i sposoby zabezpieczenia elementów zaplecza budowy, które mogą oddziaływać negatywnie na stan środowiska, w tym zwłaszcza:
  - miejsca obsługi sprzętu i pojazdów i sposoby ich zabezpieczenia
  - miejsca prowadzenia prac pomocniczych (przenośne węzły betoniarskie, wytwórnie mas bitumicznych)
  - miejsca magazynowania materiałów i paliw
  - obiekty socjalno sanitarne
- terminy prowadzenia robót z uwzględnieniem:
  - konieczności zachowania komfortu akustycznego (zwłaszcza w porze nocnej)
  - okresów lęgowych i zasad ochrony siedlisk – (w rejonach występowania w niedalekiej odległości od linii rozgraniczających cennych siedlisk i gatunków chronionych wskazane jest niewykraczanie poza pas drogowy oraz minimalizacja zmian stosunków wodnych)
- wymogi w zakresie przywracania środowiska do właściwego stanu po zakończeniu prac konstrukcyjnych oraz kryteria oceny spełniania tych wymogów
- inne istotne aspekty środowiskowe charakterystyczne dla danego przedsięwzięcia i sposoby minimalizacji.

W szczególności w PDS należy wskazać sposoby wypełniania obowiązujących wymogów ochrony środowiska uwzględniając zapisy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz do ewentualne dodatkowe wymagania środowiskowe jakie mogą wynikać z ponownego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w tym zwłaszcza sposobu realizacji wymagań w zakresie:

- zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym zwłaszcza wymagań ochrony środowiska koniecznych do uwzględnienia w projekcie budowlanym
- warunków wykorzystania terenu w fazie realizacji przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich

- zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów
- ratowniczych badań zidentyfikowanych zabytków znajdujących się na obszarze planowanego przedsięwzięcia, odkrywanych w trakcie robót budowlanych
- programu zabezpieczenia istniejących zabytków przed negatywnym oddziaływaniem planowanego przedsięwzięcia oraz ochrony krajobrazu kulturowego.
- niwelowania możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem
- monitoringu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na etapie jego budowy na otoczenie, w szczególności na klimat akustyczny i parametry jakości środowiska oraz ewentualnie na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 poddanych oddziaływaniu

Plan działań środowiskowych powinien być opracowywany i wstępnie zatwierdzany jako załącznik do raportu oos, powinien stanowić odrębne opracowanie. Należy zapewnić, aby zapisy PDS były w pełni zgodne z postanowieniami decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także innych ewentualnych zezwoleń, pozwoleń i koncesji dotyczących danej inwestycji, jeżeli zawierają one postanowienia i wymogi odnoszące się do kwestii ochrony środowiska.

4.2 Wymagania dla kolejności wykonywania elementów opracowań projektowych

Realizacja opracowań projektowych objętych niniejszą ST powinna się odbywać w następujących etapach:

1. Analiza materiałów wyjściowych, materiałów archiwalnych i warunków oraz odpowiednich opracowań projektowych.
2. Wykonanie obserwacji weryfikacyjnych w terenie, pomiarów, badań, obliczeń, ekspertyz oraz analiz potrzebnych do wykonania opracowań projektowych.
3. Wykonanie opracowań projektowych i uzyskanie opinii i akceptacji Zamawiającego oraz w miarę konieczności dokonanie stosownych zmian i uzupełnień w treści opracowania wynikających z dotychczasowych ustaleń.
4. W przypadku konieczności wniesienie poprawek wynikających z opinii zewnętrznych ekspertów – w terminie przewidzianym na okres gwarancji.
5. Przekazanie raportu i planu działań środowiskowych do Zamawiającego.
6. Złożenie wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację przez Zamawiającego.
7. Udzielanie wyjaśnień oraz wykonanie uzupełnień w procesie uzyskiwania decyzji zezwalającej na realizację przedsięwzięcia oraz ewentualnym procesie odwoławczym.

4.3. Szata graficzna

Ogólne wymagania dotyczące szaty graficznej opisów, obliczeń, rysunków i oprawy opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 4.5.

Dodatkowo Wykonawca uwzględni następujące wymagania dotyczące szaty graficznej i wydawniczej:

- części opisowe wykonane będą za pomocą komputerowego edytora tekstów kompatybilnego z MS Word,
- obliczenia będą wykonane za pomocą arkusza kalkulacyjnego kompatybilnego z MS Excel,
- rysunki wykonane będą za pomocą programów kompatybilnych z programami AutoCAD lub MicroStation,
- komplet dokumentów w formacie .pdf, .jpg oraz załączniki graficzne w formie edytowalnej.

W przypadku opracowywania raportu o oddziaływaniu na środowisko załączniki graficzne winny być wykonane w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości analizowanych w

raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania na środowisko

Na mapach powinny być przedstawione wszystkie treści zawarte w analizie środowiskowej, w tym w szczególności:

- sposób użytkowania terenu (rolny, leśny, zabudowa) – skala 1:10 000 lub większa,
- zasięgi oddziaływania hałasu (przed i po zastosowaniu zabezpieczeń akustycznych) oraz zanieczyszczeń powietrza dla całego przebiegu inwestycji z uwzględnieniem horyzontów czasowych określonych w pkt 4.4. – skala 1:5 000 lub większa. Przebieg izofon powinien być przedstawiony na ortofotomapie oraz powinien uwzględniać ukształtowanie terenu i ekranujący wpływ istniejącej zabudowy .
- wskazać obszary chronione przed hałasem – w przypadku terenów zabudowy – kwalifikacja tych terenów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826) [2.2.2],
- obszary chronione w podziale na kategorie wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z późn. zmianami) [5] – skala 1:10 000 lub większa,
- granice Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz stref ochronnych ujęć wodnych,
- rodzaje i typy gleb, klasy bonitacyjne (gleby chronione) oraz kompleksy przydatności rolniczej– skala 1:10 000 lub większa,
- korytarze migracyjne oraz szlaki migracji zwierząt– skala 1:10 000 lub większa,
- obiekty i obszary objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [11] – skala 1:10 000 lub większa
- lokalizacje wszystkich zaprojektowanych urządzeń ochrony środowiska– skala 1:2 000 lub większa.

Na osobnej mapie należy przedstawić konflikty środowiskowe i społeczne– skala 1:10 000 lub większa.

Na mapach Prognozy rozprzestrzeniania się hałasu wraz z kwalifikacją terenów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826) [2.2.2] należy wyróżnić zabudowę podlegającą ochronie akustycznej.

Wyniki inwentaryzacji przyrodniczej powinny być pokazane na ortofotomapie, w skali 1:10 000 lub większej.

Wykonawca prześle Zamawiającemu wszystkie elementy opracowania zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej (edytowalnej) zapisanej na płycie CD pod odpowiednimi katalogami.

4.4. Szczegółowe wymagania dla opracowań projektowych

Zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko został określony w art. 66 oraz art.67 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [2].

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko winien rzetelnie i szczegółowo oceniać projekt budowlany oraz jego zgodność z uwarunkowaniami zawartymi w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; niniejszy raport nie ma na celu jedynie oceny rozwiązań zawartych w projekcie, ale ma służyć pomocą przy wykonywaniu projektu budowlanego, tak aby spełniał wszystkie wymagania środowiskowe;

W trakcie sporządzania raportu zaleca się korzystanie z „Podręcznika dobrych praktyk wykonywania opracowań środowiskowych dla dróg krajowych” opracowanego przez Biuro Ekspertyz i Projektów Budownictwa Komunikacyjnego EKKOM Sp. z o.o. (Kraków 2008) [2] oraz Wytocznych dotyczących oos wydanych przez Komisję Europejską (<http://europa.eu.int/comm/environment/pubs/home.htm>).

Wymaga się od Wykonawcy uzyskania pozytywnej opinii i akceptacji Zamawiającego dla wszelkich opracowań i dokumentów składanych do zewnętrznych urzędów.

Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko powinien uwzględniać fazy realizacji i eksploatacji planowanego przedsięwzięcia i spełniać następujące wymagania:

- 1) identyfikować elementy środowiska oraz dobra kultury istniejące w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia;
- 2) ustalać wpływ planowanego przedsięwzięcia na środowisko, w szczególności na ludzi, zwierzęta, rośliny, powierzchnię ziemi, wodę, powietrze, klimat, dobra materialne, krajobraz oraz wzajemne oddziaływanie między tymi elementami środowiska;
- 3) ustalać wpływy planowanego przedsięwzięcia na dobra kultury, w tym: zasoby i walory dóbr kultury, krajobraz kulturowy oraz obszary i obiekty chronione na podstawie odrębnych przepisów, z uwzględnieniem istniejącej dokumentacji, inwentaryzacji i rejestru konserwatorskiego;
- 4) przyjmować za podstawę oceny istniejące dane obserwacyjne i pomiarowe oraz inne informacje dotyczące stanu środowiska i dóbr kultury, występujących uciążliwości, a także dane zawarte w istniejących opracowaniach dotyczących stanu środowiska;
- 5) przedstawiać zagrożenia w formie opisowej i graficznej.

W raporcie należy uwzględnić wariant polegający na niepodejmowaniu przedsięwzięcia – tzw. wariant „0” oraz wariant inwestycyjny, wskazany w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach po przyjęciu następujących horyzontów czasowych:

a) dla wariantu „0”:

- ocena stanu istniejącego;
- rok zakładanego oddania do użytkowania (.....) – przy założeniu, że planowane przedsięwzięcie nie będzie realizowane;
- rok zakładanego oddania do użytkowania (.....) – przy założeniu, że planowane przedsięwzięcie będzie realizowane;
- kolejny horyzont czasowy (.....) – przy założeniu że planowane przedsięwzięcie nie będzie realizowane;
- kolejny horyzont czasowy (.....) – przy założeniu że planowane przedsięwzięcie będzie realizowane;

b) dla wariantu inwestycyjnego, wskazanego do realizacji w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:

- rok zakładanego oddania do użytkowania (.....);
- kolejny horyzont czasowy (.....);

Wykonawca powinien w ramach sporządzanego raportu przedstawić szczegółową metodykę monitoringu wynikającego z zapisów wydanej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wykonawca powinien dokonać analizy „konfliktów lokalizacyjnych” pomiędzy cennymi obszarami przyrodniczymi (np. siedliskami przyrodniczymi, stanowiskami gatunków chronionych) a stanowiskami archeologicznymi przewidzianymi do badań (zlokalizowanych w liniach rozgraniczających) W przypadku stwierdzenia przedmiotowych kolizji określić warunki umożliwiające przeprowadzenie badań archeologicznych. Analizę należy przeprowadzić w odniesieniu do stanowisk archeologicznych bezpośrednio kolidujących z cennymi obszarami przyrodniczymi oraz położonymi w odległości do 100 m od tych obszarów.

Wykonawca raportu winien ustosunkować się do każdego warunku określonego w wydanej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dalej DŚU) i określić w jaki sposób zostanie on zrealizowany.

Wykonawca raportu winien ustalić trasy przelotów nietoperzy oraz trasy migracji płazów. Wykonawca określi czy konieczne są dodatkowe działania minimalizujące na etapie budowy lub/i eksploatacji.

Wykonawca powinien dokonać analizy czy określone w DŚU zalecenia/warunki są wystarczające do skutecznej ochrony środowiska , jeśli nie to należy je doszczegółowić;

Na etapie opracowywania raportu należy zapewnić stałą współpracę pomiędzy zespołem wykonującym raport a zespołem projektowym, tak aby możliwe było wspólne wypracowanie rozwiązań, umożliwiających wypełnienie zapisów DŚU. W przypadku niemożliwości spełnienia warunku określonego w DŚU, należy zaproponować nowe rozwiązanie, z podaniem uzasadnienia o odstąpieniu/zmiany warunku DŚU.

Zamawiający zastrzega możliwość wprowadzenia zmian w zakresie wymagań do raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, stanowiącego część postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w przypadku zmiany przepisów prawa i wytycznych w powyższym zakresie.

4.5. Ogólne założenia do metodyki wykonywania raportów o oddziaływaniu na środowisko

Używane w raportach o oddziaływaniu na środowisko wskaźniki środowiskowe powinny spełniać zalecenia Europejskiej Agencji Środowiska (EEA). Wskaźniki oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko powinny zostać wyznaczone według metodyki DPSIR (driving force – pressure – state – impact – response).

Macierz wskaźników oddziaływania na środowisko przedstawia wskaźniki, jakie należy brać pod uwagę przy opracowywaniu raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko.

Presja / stan środowiska		Przyroda ożywiona	Populacja ludzka	Gleby	Wody	Powietrze	Klimat	Dobra materialne	Dobra kultury	Krajobraz
Oddziaływanie infrastruktury drogowej	Zajętość terenu	X	X	X	X			X	X	X
	Efekt bariery	X	X		X					
	Produkcja odpadów			X	X					X
	Materiałochłonność	X		X	X			X		
	Energochłonność	X					X	X		
Oddziaływanie pojazdów	Hałas i wibracje	X	X					X	X	
	Emisja zanieczyszczeń	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Wypadki drogowe	X	X							

Metodyka DPSIR opiera się na założeniu, że właściwej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko można dokonać tylko w oparciu o znane warunki środowiskowe (rozumiane przede wszystkim jako wrażliwość środowiska na różnego rodzaju uciążliwości) oraz o znane uciążliwości i emisje zanieczyszczeń pochodzące z planowanej drogi.

Można przyjąć, że wskaźnikami oceniającymi oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko są wszystkie wskaźniki odnoszące się do poziomów emisji zanieczyszczeń czy uciążliwości w środowisku.

Należy zwrócić uwagę, że w świetle polskich przepisów prawnych nie wszystkie standardy odnoszące się do jakości środowiska są standardami emisyjnymi – o ile bez wątplenia w przypadku klimatu akustycznego oraz zanieczyszczeń powietrza czy przyrody ożywionej rozpatruje się zazwyczaj imisję (poziomy hałasu w środowisku, stężenia zanieczyszczeń w powietrzu itd.), o tyle w przypadku gospodarki wodno-ściekowej używane są jedynie standardy emisyjne (dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do wód lub do ziemi). Normy emisyjne muszą być spełnione niezależnie od jakości wody w odborniku ścieków.

4.6. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać:

1. opis planowanego przedsięwzięcia, a w szczególności:
  - a) charakterystykę całego przedsięwzięcia i warunki wykorzystania terenu w fazie realizacji,
  - b) przewidywane wielkości emisji w trakcie realizacji i eksploatacji obiektu drogowego
2. opis elementów przyrodniczych środowiska objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko uwzględniająca:
  - elementy przyrodnicze środowiska,
  - obszary chronione, określone na podstawie odrębnych przepisów,
  - walory krajobrazowe i rekreacyjne,
  - tendencje zmian zachodzących w środowisku
3. charakterystykę istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenów w obszarze przewidywanego oddziaływania przedsięwzięcia
4. opis istniejących w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
5. opis analizowanych wariantów rozwiązań konstrukcyjnych, wraz z uzasadnieniem wyboru wariantu proponowanego do realizacji
6. opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku nie podejmowania przedsięwzięcia;
7. opis wariantów analizowanych na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
8. określenie przewidywanego oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów, w tym również w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a także możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko;
9. analizę i ocenę możliwych zagrożeń i szkód dla zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
10. uzasadnienie proponowanego przez wnioskodawcę wariantu, ze wskazaniem jego oddziaływania na środowisko, w szczególności na:
  - a) ludzi, rośliny, zwierzęta, grzyby i siedliska przyrodnicze, wodę i powietrze,
  - b) powierzchnię ziemi, z uwzględnieniem ruchów masowych ziemi, klimat i krajobraz,
  - c) dobra materialne,
  - d) zabytki i krajobraz kulturowy, objęte istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków,
  - e) wzajemne oddziaływanie między elementami, o których mowa w lit. a – d;
11. opis metod prognozowania zastosowanych przez wnioskodawcę oraz opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko, wynikające z:
  - a) istnienia przedsięwzięcia,
  - b) wykorzystywania zasobów środowiska,
  - c) emisji;
12. opis wariantów przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru dla wariantu proponowanego do realizacji;
13. analiza możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem
14. opis zastosowanych metod prognozowania, przyjętych zagrożeń i rozwiązań oraz wykorzystanych danych, a także stwierdzonych braków i niedoskonałości w tym zakresie
15. dla dróg będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko:
  - a) określenie założeń do:
    - ratowniczych badań zidentyfikowanych zabytków znajdujących się na obszarze planowanego przedsięwzięcia, odkrywanych w trakcie robót budowlanych,

- programu zabezpieczenia istniejących zabytków przed negatywnym oddziaływaniem planowanego przedsięwzięcia oraz ochrony krajobrazu kulturowego,
  - b) analizę i ocenę możliwych zagrożeń i szkód dla zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności zabytków archeologicznych, w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia;
16. przedstawienie propozycji zakresu analizy porealizacyjnej
  17. opis trudności wynikających z niedostatków techniki, luk w danych i we współczesnej wiedzy
  18. wstępne określenie, czy dla planowanego przedsięwzięcia może być konieczne ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania
  19. przedstawienie zagadnień w formie graficznej; (w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości analizowanych w raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania na środowisko
  20. przedstawienie propozycji monitoringu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na etapie jego budowy i eksploatacji lub użytkowania, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru;
  21. streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w raporcie, w odniesieniu do każdego elementu raportu wraz z podstawowymi załącznikami graficznymi (plan orientacyjny uwzględniający przebieg inwestycji, mapa uwarunkowań środowiskowych, mapa oddziaływań akustycznych, mapa urządzeń ochrony środowiska),
  22. nazwisko osoby lub osób sporządzających raport;
  23. źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia raportu

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, sporządzany w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stanowiącej część postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej powinien:

- zawierać informacje, o których mowa w rozdz. 4.6., określone ze szczegółowością i dokładnością odpowiednio do posiadanych danych wynikających z projektu budowlanego i innych informacji uzyskanych po wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach
- określać stopień i sposób uwzględniania wymagań dotyczących ochrony środowiska, zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (w przypadku wprowadzenia zmian w projekcie budowlanym, należy wyjaśnić czym została spowodowana taka konieczność oraz jakie to spowoduje skutki dla środowiska) oraz innych wydanych decyzjach administracyjnych (np. pozwoleniu wodnoprawnym)
- zawierać inwentaryzację przyrodniczą o szczególności umożliwiającej określenie ilości osobników lub okazów chronionych w przypadku gdy zajdzie konieczność ich przeniesienia lub zniszczenia.

Raport o oddziaływaniu na środowisku wykonany w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko nie ma na celu jedynie oceny rozwiązań zawartych w projekcie budowlanym, bez możliwości ingerowania w ten projekt, ale ma on służyć pomocą przy wykonywaniu projektu budowlanego tak, aby projekt ten spełniał wszystkie wymagania środowiskowe. W przypadku gdy w trakcie szczegółowych analiz wykonywanych w trakcie opracowania raportu wykazana zostanie konieczność dokonania zmian w stosunku do decyzji środowiskowej wydawanej na etapie, gdy dysponowano ograniczoną ilością danych, zamiany te należy wprowadzić i merytorycznie uzasadnić.

Raport powinien zawierać analizę i wskazania dotyczące konieczności budowy przejść dla zwierząt, z podaniem ich usytuowania, rodzaju i wymiarów. Wskazania te powinny być oparte o wnioski z wizji terenowych, ekspertyz specjalistów, wyznaczone trasy migracyjne zwierząt oraz opinie właściwych nadleśnictw, kół łowieckich, organizacji społecznych itp. Wszelka zmiana lokalizacji przejść dla zwierząt w stosunku do decyzji środowiskowej wymaga uzasadnienia w raporcie.

W przypadku przejść dla zwierząt w celu uzyskania drożności szlaku migracji zwierząt w pasie objętym realizacją inwestycji należy wziąć pod uwagę konieczność budowy nie tylko obiektów wyszczególnionych w decyzji środowiskowej, ale również dodatkowych obiektów na

szlaku migracji (o parametrach określonych w decyzji dla przejścia głównego) w celu bezpiecznego wyprowadzenia zwierząt poza pas drogowy. Wszelka zmiana lokalizacji przejść dla zwierząt w stosunku do decyzji środowiskowej wymaga uzasadnienia.

W przypadku przejść dla zwierząt zespolonych z ciekami wodnymi wymagana szerokość przejścia powinna być większa lub równa od podwójnej szerokości cieku wodnego, jednakże nie mniejsza niż określona w decyzji środowiskowej.

Przejścia dla zwierząt nie zespolone z ciekami wodnymi powinny posiadać system odwodnienia (tam gdzie jest to niezbędne) tak, aby zapobiec gromadzeniu się wody wewnątrz przejścia („suche przejścia”)

Wykonawca zastosuje i wykona wszystkie zapisy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jak również pozwolenia wodnoprawnego dotyczące zbiorników oraz gospodarki wodno - ściekowej.

Ilość zbiorników, ich powierzchnia i głębokość oraz pozostałe parametry, rodzaj konstrukcji, usytuowanie oraz zapewnienie dojazdu do zbiorników należy dobrać odpowiednio do rozwiązań przyjętych w Projekcie budowlanym i Projekcie wykonawczym, opracowywanych przez Wykonawcę.

Wykonawca winien ustalić lokalizację ekranów na podstawie obliczeń uwzględniających ukształtowanie niwelety dróg i innych elementów zagospodarowania terenu przyjętych w Projekcie budowlanym. Wykonawca powinien brać pod uwagę odpowiednie natężenie i strukturę ruchu, podanej w Części Informacyjnej PFU Średni Ruch Godzinowy, konieczny do wykonania obliczeń akustycznych, prędkość samochodów osobowych (.....km/h) (z podziałem na porę dzienną i nocną), prędkość samochodów ciężarowych (..... km/h) (z podziałem na porę dzienną i nocną) oraz wysokość punktu obliczeniowego.....m n.p.t. Wszelka zmiana lokalizacji ekranów akustycznych w stosunku do decyzji środowiskowej wymaga uzasadnienia. Ekran akustyczny musi być zaprojektowany przez Wykonawcę w taki sposób, aby nie były przewymiarowane (ich zadaniem jest obniżenie natężenia hałasu do poziomu normowanego). Należy wykonać obliczenia w punktach receptorowych w punktach pierwszej linii zabudowy w celu wykazania skuteczności zabezpieczeń akustycznych.

Wszystkie brane pod uwagę środki minimalizujące i łagodzące oddziaływania na środowisko muszą zapewnić dotrzymanie standardów jakości środowiska poza terenem, do którego GDDKiA posiada tytuł prawny. Gdyby w szczególnych przypadkach (głównie dotyczących oddziaływań akustycznych) nie było to możliwe, raport winien w sposób bardzo szczegółowy i merytoryczny opisać przyczyny tego stanu rzeczy, z przytoczeniem wszelkich działań podjętych w celu dotrzymania obowiązujących norm.

W raporcie należy zidentyfikować i szczegółowo opisać konflikty społeczne związane z przygotowaniem inwestycji do realizacji na poszczególnych etapach przygotowania inwestycji

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać oddziaływanie przedsięwzięcia na etapach jego realizacji i eksploatacji.

Przy opracowywaniu raportu o oddziaływaniu na środowisko do wniosku o zezwolenie na realizację inwestycji drogowej należy uwzględnić niżej wymienione aspekty:

- 1) dane wynikające z projektu budowlanego oraz uzyskanych decyzji administracyjnych, w tym głównie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych, pozwoleń wodno prawnych
- 2) analizę wariantową urzędów ochrony środowiska w odniesieniu do rozwiązań przyjętych w projekcie budowlanym (np. rodzaj ekranów akustycznych, urządzeń podczyszczających ścieki, przejść dla zwierząt) mającą na celu ewentualne wskazania zmian technicznych, jeżeli w wyniku analizy zaistnieje taka konieczność. W stosunku do ekranów akustycznych należy dodatkowo określić materiał, z jakiego ekrany te będą wykonane.

- 3) Wskazanie szczegółowej lokalizacji urządzeń ochrony środowiska m.in. przejść dla zwierząt, ekranów akustycznych, systemów odprowadzania wód, zbiorników retencyjnych, urządzeń ochrony wód, urządzeń podczyszczających ścieki opadowe, zawartych w projekcie budowlanym.
- 4) Zagadnienia dotyczące analizy wariantów W punkcie tym należy opisać historię analizowanych wariantów (w tym wariantu „zero”) w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia oraz w szczególności wariantowanie technologiczne, techniczne, konstrukcyjne, organizacyjne (itd.) rozpatrywane na etapie projektu budowlanego.
- 5) Analizę konfliktów społecznych, o których mowa w art. 66 pkt. 15 ww. ustawy.
- 6) Przedstawienie zagadnień w formie graficznej skali odpowiadającej przedmiotowi i szczególności analizowanych w raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania na środowisko Opis metod prognozowania zastosowanych przez wykonawcę raportu oraz opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko, wynikające z:
  - a) Istnienia przedsięwzięcia,
  - b) Wykorzystania zasobów środowiska,
  - c) Emisji hałasu, zanieczyszczeń powietrza i wód;
- 7) Opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Opis ten odpowiada art. 66 pkt. 9 ww. ustawy. Szczególną uwagę należy zwrócić na oddziaływanie skumulowane z istniejącą infrastrukturą m.in. siecią drogową, kolejową oraz elektroenergetyczną.
- 8) Prognozę oddziaływania przedsięwzięcia dla wariantu inwestycyjnego. Przy prognozowaniu emisji hałasu, zanieczyszczeń powietrza i wód należy przyjąć następujący horyzont prognoz:
  - rok..... (rok oddania inwestycji do użytkowania)
  - rok .....
 Wymaganie prognoz dla roku oddania do użytkowania jest konieczne ze względu na wymóg porównania w ramach analizy porealizacyjnej ustaleń raportu i rzeczywistego oddziaływania.
- 9) Wymagania dotyczące zakresu analizy porealizacyjnej. Należy uszczegółwić w zakresie jakich parametrów powinna być wykonana analiza, podać lokalizację do wykonania pomiarów i poboru próbek. W każdym przypadku, gdy w raporcie zaleca się wykonanie analizy porealizacyjnej, trzeba podać oparty na pomiarach /obserwacjach stan „zero” w odniesieniu do hałasu, do jakości wód powierzchniowych/ podziemnych, wszelkich obserwacji stanów populacji itp.
- 10) Dane z jakich korzystano przy programowaniu zanieczyszczeń, w szczególności dane ruchowe
- 11) Ocenę oddziaływania na istniejące i potencjalne obszary Natura 2000. Jeśli z raportu wynika konieczność wykonania dodatkowych działań minimalizujących na przedmioty ochrony w danym obszarze to należy określić dokładną lokalizację, parametry i przewidywaną skuteczność zaproponowanych środków minimalizujących negatywne oddziaływanie.
- 12) Zaprojektowanie środków minimalizujących i łagodzących oddziaływania na środowisko na występujące formy ochrony przyrody określone w ustawie o ochronie przyrody.

4.7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Z uwagi na wymagania Komisji Europejskiej (Dyrektywa Rady z dnia 27.06.1985r. 85/337/EWG) streszczenie w języku niespecjalistycznym powinno stanowić odrębne opracowanie. Powinno ono odnosić się do wszystkich informacji zawartych w raporcie, a także zawierać zdjęcia stanu

aktualnego przedsięwzięcia oraz przedstawiać możliwie dużą część informacji w formie graficznej: plan orientacyjny uwzględniający przebieg inwestycji, mapa uwarunkowań środowiskowych, mapa oddziaływań akustycznych, mapa urządzeń ochrony środowiska. Streszczenie jest zazwyczaj prezentowane w czasie konsultacji społecznych.

4.8. Zagadnienia wariantowania

Konieczność opisu wariantów przedsięwzięcia określona w punkcie 5) zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko na etapie wniosku o uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej nie dotyczy wariantów przebiegu przedsięwzięcia, ponieważ wariant przebiegu został wybrany i wskazany przez organ w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dlatego w raporcie o oddziaływaniu na środowisko (na etapie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej) należy wariantować zaproponowane do zastosowania urządzenia ochrony środowiska, w szczególności rozwiązania konstrukcyjne i technologiczne (zmiany w projekcie w odniesieniu do ustaleń zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach)

Wszystkie brane pod uwagę warianty środków minimalizujących i łagodzących oddziaływania na środowisko muszą zapewniać dotrzymanie standardów jakości środowiska poza terenem, do którego GDDKiA posiada tytuł prawny. Jeżeli jest to niemożliwe należy rozpatrywać środki umożliwiające dotrzymanie standardów poza tym obszarem (lub wskazać konieczność ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania)

Uzyskanie niezbędnych informacji i opinii do wykonania opracowania jest po stronie Wykonawcy, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Dyrektora GDDKiA.

5. KONTROLA JAKOŚCI OPRACOWAŃ PROJEKTOWYCH

5.1 Podstawowe zasady kontroli jakości opracowań projektowych

Podstawowe zasady kontroli jakości wykonywania opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 5.

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wykonywany w ramach ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz plan działań środowiskowych podlega opiniowaniu przez Wydział Ochrony Środowiska stosownego Oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad i uzgodnieniu przez Departament Środowiska Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie. Na potrzeby opiniowania Wykonawca przedkłada po dwa egzemplarze opracowania w formie papierowej i elektronicznej. Przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej Wykonawca uwzględni w treści raportu uwagi wniesione przez Oddział Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w..... i Departament Środowiska Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie, na etapie jego weryfikacji. Wykonawca uzupełni opracowania na każdorazowe wezwanie Organu właściwego do wydania postanowienia uzgadniającego warunki realizacji przedsięwzięcia.

5.2 Dokumenty z przebiegu projektu

W trakcie opracowywania Raportu Wykonawca i Zamawiający tworzą dokumenty projektu, które stanowią dokumentację przebiegu tego procesu i dokumentację kontroli przeprowadzonych przez Zamawiającego i Wykonawcę.

Dokumenty projektu to:

- Notatki i protokoły ze spotkań i wizyt roboczych,
- Korespondencja pomiędzy przedstawicielami Zamawiającego a Wykonawcą,
- Korespondencja Wykonawcy ze stronami trzecimi (na bieżąco przekazywana do wiadomości Zamawiającego),

Dokumenty projektu będą przechowywane u Wykonawcy w miejscu odpowiednio zabezpieczonym. Wszelkie dokumenty projektu będą zawsze dostępne dla Zamawiającego.

6. ODBIÓR OPRACOWAŃ PROJEKTOWYCH

Ogólne zasady odbioru opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” pkt 6.

Podstawowym dokumentem do wykonania odbioru częściowego i końcowego opracowań projektowych jest Protokół zdawczo-odbiorczy sporządzony przez Wykonawcę.

Protokół zdawczo-odbiorczy sporządzony w dwóch egzemplarzach powinien zawierać:

- Datę wystawienia protokołu,
- Oznaczenie Umowy,
- Nazwę strony przekazującej i odbierającej wraz z miejscami na podpisy,
- Nazwy/tytuły poszczególnych dokumentów wchodzących w skład Raportu podlegającego odbiorowi wraz z podaniem ilości egzemplarzy,
- Listę załączników,
- Miejsce na wpisanie daty odbioru i zatwierdzonej kwoty wynagrodzenia,

Do protokołu zdawczo-odbiorczego należy dołączyć:

- kompletne opracowanie projektowe,
- oświadczenie, że są one wykonane zgodnie z umową, aktualnie obowiązującymi przepisami, normami i wytycznymi oraz że zostały wykonane w stanie kompletnym, z punktu widzenia celu, któremu mają służyć,
- materiały wyjściowe dostarczone przez Zamawiającego – dotyczy tylko odbioru końcowego.
- Wykonawca wykona opracowania projektowe w następującej ilości egzemplarzy:
- Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymagany do wniosku o uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej oraz opinii i uzgodnień – w ilości zapewniającej sprawną procedurę **6 egzemplarzy** (w wersji papierowej i edytowalnej elektronicznej) dla Zamawiającego, w terminach wykonania opracowań projektowych wymienionych w Harmonogramie prac projektowych.
- Plan działań środowiskowych – **4 egzemplarze** (w wersji papierowej i edytowalnej elektronicznej) dla Zamawiającego, w terminach wykonania opracowań projektowych wymienionych w Harmonogramie prac projektowych.

W przypadku stwierdzenia przez Zamawiającego istnienia wad w Raporcie Wykonawca zobowiązany jest do ich usunięcia w terminie wyznaczonym przez Zamawiającego. Wykonawca jest odpowiedzialny za wady Raportu. W szczególności ponosi odpowiedzialność za nierzetelne lub błędne dane i analizy, wprowadzone przez niego rozwiązania niezgodne z zasadami współczesnej wiedzy technicznej. Wykonawca zobowiązany jest do poprawy Raportu na własny koszt, w przypadku stwierdzenia, po ostatecznym terminie jego odbioru, uchybień zaistniałych z przyczyny Wykonawcy.

7. PŁATNOŚCI

7.1. Ogólne ustalenia dotyczące podstawy płatności

Ogólne ustalenia dotyczące podstawy płatności podano w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy” pkt 7.

7.2. Płatność za wykonanie Raportu o oddziaływaniu na środowisko

Płatność za wykonanie Raportu o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymaganego do wniosku o zgodę na realizację inwestycji drogowej obejmuje:

- analizę materiałów wyjściowych dostarczonych przez Zamawiającego,
- zebranie materiałów archiwalnych, które mają być dostarczone przez Wykonawcę,

- wykonanie pomiarów, analiz, badań i obserwacji weryfikacyjnych w terenie potrzebnych do wykonania opracowania projektowego,
- wykonanie opisów, obliczeń i rysunków oraz oprawę opracowania projektowego dla potrzeb uzgodnień,
- uzyskanie opinii i uzgodnień wymaganych dla opracowania wykonanie uzupełnień i poprawek wynikłych w procesie wykonywania innych opracowań projektowych objętych Umową oraz w trakcie wydawania odpowiednich decyzji oraz ewentualnej procedury odwoławczej
- udział w zatwierdzeniach, spotkaniach i naradach i wykonywanie prezentacji opracowania projektowego,
- wniesienie poprawek do raportu wynikających z dotychczasowych ustaleń i weryfikacji treści opracowania przez Wydział Ochrony Środowiska stosownego Oddziału GDDKIA, Departament Środowiska GDDKIA oraz ekspertów zewnętrznych ,
- w wymaganej szacie graficznej i w wymaganej ilości egzemplarzy.

7.3. Sposób płatności

Ustalenia dotyczące sposobu płatności podane zostały w SP.00.00.00 „Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 7.

Za wykonanie Raportu o oddziaływaniu na środowisko przysługuje jednorazowa płatność przejściowa po dokonaniu odbioru raportu zgodnie z warunkami określonymi w punkcie 6 „Odbiór opracowań projektowych”

8. PRZEPISY ZWIĄZANE

Gdziekolwiek w Specyfikacjach technicznych powołane są konkretne przepisy, normy, wytyczne i katalogi, które spełniać mają opracowania projektowe, będą obowiązywać postanowienia najnowszego wydania lub poprawionego wydania powołanych przepisów, norm, wytycznych i katalogów.

8.1. PRZEPISY PRAWNE I NORMY

[1] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. **Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. 2001 nr 62, poz. 1109 z późn zm.)

[2] Ustawa z dnia 3 października 2008 r. **o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz.U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.)

- a. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie **przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko** (Dz.U. 2010 nr 213, poz. 1397)
- b. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. **zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku** (Dz.U. 2012 nr 0, poz. 1109)
- c. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. **w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu** (Dz.U. 2010 nr 16, poz. 87)
- d. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. **w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu** (Dz.U. 2012 nr 0, poz. 1031)

- e. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. **w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu** (Dz.U. 2012 nr 0, poz. 1032)
- f. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. **w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi** (Dz. U.2002 nr 165 poz. 1359)
- g. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. **w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem** (Dz.U. 2011 nr 140, poz. 824 z późn. zm.)
- h. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. **w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji** (Dz. U.2003 nr 18 poz. 164)

[3] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. **o wyrobach budowlanych** (Dz.U. 2004 nr 92, poz. 881 z późn. zm).

- a. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004 r. **w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności, oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE** (Dz.U. 2004 nr 195, poz. 2011)

[4] Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. **Prawo wodne** (Dz.U. 2001 nr 115, poz. 1229 z późn. zm)

- a. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. **w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego** (Dz. U.2006 nr 137 poz. 984)

[5] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. **o ochronie przyrody** (Dz.U. 2004 nr 92, poz. 880 z późn. zm.)

- a. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. **w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000** (Dz. U. nr 2011, poz. 133 z późn. zm.)
- b. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. **w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000** (Dz.U. 2010 nr 77 poz. 510 z późn. zmi.)
- c. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. **w sprawie ochrony gatunkowej roślin** (Dz. U. 2012 nr 0, poz. 81)
- d. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. **w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt** (Dz. U. 2011 nr 237 poz. 1419)
- e. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. **w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną** (Dz. U. 2004 nr 168, poz. 1765)

[6] Ustawa z dnia 28 września 1991 r. **o lasach** (Dz.U. 1991 nr 101, poz. 444 z późn. zm.)

[7] Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. **o ochronie gruntów rolnych i leśnych** (Dz.U. 1995 nr 16, poz. 78 z późn. zm.)

[8] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. **Prawo geologiczne i górnicze** (Dz.U. 2011 nr 163, poz. 981)

[9] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. **o odpadach** (Dz.U. 2013 nr 0, poz. 21)

a. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. **w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady są niebezpieczne** (Dz. U. 2004 Nr 128, poz. 1347)

[10] Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. **o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie** (Dz.U. 2007 nr 75 poz. 493)

[11] Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. **o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. 2003 Nr 162, poz. 1568, z późn. zmianami).

8.2. WYTYCZNE

[1] **Stadia i skład dokumentacji projektowej dla dróg i mostów w fazie przygotowania zadań** – załącznik do Zarządzenia nr 17 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 11.05.2009r.

[2] **Podręcznik dobrych praktyk wykonywania opracowań środowiskowych dla dróg krajowych**, Kraków 2008,